

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Центральноукраїнський державний
педагогічний університет імені Володимира Винниченка**

Кафедра філософії, політології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

_____ доц. Харченко Ю.В.

« 30 » серпня 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕСТЕТИКА

для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

спеціальність: Всі спеціальності першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

форма навчання: денна та заочна

2018-2019 навчальний рік

Робоча програма «Естетика» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Розробник: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філософії, політології Лавриненко С.О.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри філософії, політології Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Протокол від «30» серпня 2018 року № 1

Завідувач кафедри філософії, політології

Ю.В. Харченко

© _____, 2018 рік

© _____, 2018 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: 2	<p>Спеціальність: для студентів денної та заочної форми навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх спеціальностей</p> <p>Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)</p>	вибіркова	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: Немає		Рік підготовки: 3-й	
		Семестр: 2-й	
		Лекції: 8 год.	
		Семінарські: 12 год.	
		Консультації (контактні години): 10 год.	
		Самостійна робота: 30 год.	
Вид контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни «Естетика»

Метою: вивчення даного курсу є формування наукового рівня свідомості, що забезпечує загально-естетичні засади формування духовного світу особистості, розширює та поглиблює її культурне світобачення, відкриває світ найвищих загальнолюдських духовних цінностей.

Завдання:

- визначити місце естетики в системі соціально-гуманітарних дисциплін;
- визначити роль естетичного у повсякденному житті людини;
- зорієнтувати студентів у поглядах на красу, гармонію, досконалість як на загальні поняття естетичної свідомості;
- розкрити перед студентами панораму становлення естетичних потреб особистості в історико-філософському аспекті;
- дати розуміння змісту основних категорій естетики;
- засобами естетики як навчальної дисципліни сприяти формуванню високої культури особистості, розуміння і поваги до загальнолюдських та національних цінностей;
- закласти засади розуміння ролі і місця вчителя в системі культурно-естетичних відносин.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у студента мають бути сформовані такі **компетентності**:

- здатність забезпечувати формування естетичної культури особистості;
- здатність до безперервного професійного розвитку;
- здатність зберігати та примножувати культурні цінності і досягнення суспільства на основі розуміння закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство;
- вміння виявляти, ставити, вирішувати професійні та життєві проблеми на основі етико-естетичних міркувань (мотивів);
- здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію, діяти соціально відповідально і свідомо при вирішенні професійних завдань;
- здатність естетичного осягнення дійсності, демонструвати високу світоглядно-методологічну культуру мислення.

Програмні результати навчання:

- демонструвати здатність знаходити, з урахуванням визначених моральних переконань та смакових уподобань, компромісні рішення при здійсненні спільної діяльності, налагоджувати ефективні ділові комунікації, що відповідають універсальним естетичним нормам.
- демонструвати вміння діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), поєднувати глибокі професійні знання з фундаментальними моральними та естетичними цінностями;
- показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне та самокритичне мислення;
- засвоювати нову фахову інформацію, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег;
- застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- понятійно-категоріальний апарат естетики;
- предмет, методологію, функції естетики;
- особливості та ключові аспекти онтології та методології естетики;
- специфіку естетичного сприйняття та оцінки дійсності, особливості художньої творчості та її місця в системі естетичних стосунків;
- основні види естетичних відносин і діяльності людини

вміти:

- грамотно застосовувати понятійно-категоріальний апарат естетики;
- поставити й аналізувати проблему, застосовувати методи наукового пізнання, розрізняти основні методологічні принципи й підходи;
- розрізняти види естетики за сферами суспільного життя – естетика людських стосунків, естетика побуту, естетика природи, естетика праці, естетика мистецтва;
- обґрунтувати механізми функціонування індивідуальної та масової естетичної свідомості; художнього сприйняття та оцінки; трансформації естетичних ідеалів та цінностей у історичному континуумі.

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙ

Лекція 1. Загальна характеристика естетики як науки.

1. Проблема термінології естетики.
2. Естетика як самостійна наука.
3. Естетика в структурі міжпредметних зв'язків.

Лекція 2. Структура естетичної свідомості.

1. Естетичне почуття.
2. Естетичний смак.
3. Естетичний ідеал.
4. Естетичні погляди і теорії

Тема 5. Основні естетичні категорії.

1. Категорії «гармонія» і «міра»
2. Категорії «прекрасне» і «потворне»
3. Категорія естетичне

Тема 6. Естетика як метатеорія мистецтва.

1. Предмет і естетичні перетворення в мистецтві. Художність як естетична категорія.
2. Зміст і форма в мистецтві: діалектика зв'язку.
3. Класифікація видів мистецтва

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с. р.	л		п	лаб.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Загальна характеристика естетики як науки.		2			1							
Тема 2. Основні етапи розвитку естетичної думки.			2		1	5						
Тема 3. Структура естетичної свідомості.		2			1							
Тема 4. Естетична діяльність та її форми.			4		1							
Тема 5. Основні естетичні категорії.		2	2		1	3						
Тема 6. Естетика як метатеорія мистецтва.		2			1							
Тема 7. Художньо-образна система мистецтва.					1	9						
Тема 8. Історичні закономірності художнього розвитку.			4		1	3						
Тема 9. Естетика ХХ ст.: мистецька практика.					1	6						
Тема 10. Естетичний					1	4						

потенціал художньої творчості.												
Усього годин	60	8	12		10	30	0	0	0	0	0	0

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 2. Основні етапи розвитку естетичної думки. 1. Естетичні уявлення у синкретичній культурі первісного суспільства. 2. Основні теорії античної естетики.	2
2.	Тема 4. Естетична діяльність та її форми. 1. Творчий потенціал людської праці 2. Людина і суспільні відносини як об'єкти естетичної діяльності 3. Естетична діяльність і мистецтво	4
3.	Тема 5. Основні естетичні категорії. 1. Категорії «піднесене», «героїчне», «низьке» 2. Категорії «трагічне» і «комічне»	2
4.	Тема 8. Історичні закономірності художнього розвитку. 1. Історична типологія мистецтва 2. Мистецтво доісторичної людини 3. Мистецтво стародавнього світу 4. Мистецтво середньовіччя	4

6. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 2. Основні етапи розвитку естетичної думки. 1. Естетично теорія середньовіччя. 2. Естетична думка нового часу. 2. Естетика як наука у 20 ст.	5 год.
2	Тема 5. Основні естетичні категорії. 1. Гармонія 2. Міра 3. Естетичне.	3 год.
3	Тема 7. Художньо-образна система мистецтва. 1. Генезис і природа художнього образу. 2. Поняття безпосередності і «присутності» в художньому образі. 3. Принцип антиномічності побудови и аналізу художнього образу. Художня умовність. 4. Асоціативні порівняння. Метафора. Символ. Алгоритм.	9 год.
4.	Тема 8. Історичні закономірності художнього розвитку. 1. Основні мистецькі напрями Нового часу	3
5.	Тема 9. Естетика ХХ ст.: мистецька практика. 1. Абсолютизація формально-технічних пошуків у мистецтві ХХ ст. 2. Абстракціонізм 3. Експресіонізм 4. Сюрреалізм	6
6.	Тема 10. Естетичний потенціал художньої творчості. 1. Художня творчість: проблема понятійного апарату 2. Специфіка творчого процесу в мистецтві 3. Становлення і розвиток художніх здібностей людини.	4
	Разом	30 год

7. Методи навчання

Основні форми освітнього процесу при вивченні дисципліни «Естетика»:

- навчальні заняття;
- самостійна робота студентів;
- робота в бібліотеці ЦДПУ імені В. Винниченка та мережі Інтернет;
- контрольні заходи.

Види навчальної роботи студентів:

- лекція з використанням структурно-логічних схем;
- семінарське заняття;
- консультація;
- залік.

У процесі вивчення дисципліни «Естетика» застосовуються наступні методи навчання:

За типом пізнавальної діяльності:

- пояснювально-ілюстративний;
- репродуктивний;
- проблемного викладу;
- дослідницький;
- відповідно до логіки пізнання:
- аналітичний;
- індуктивний;
- дедуктивний;

За основними етапами процесу:

- формування знань;
- формування умінь і навичок;
- застосування знань;
- узагальнення;
- закріплення;
- перевірка;

За системним підходом:

- стимулювання та мотивація;
- контроль та самоконтроль.

За джерелами знань:

- словесні – розповідь, пояснення, лекція;
- наочні – демонстрація, ілюстрація.

За рівнем самостійної розумової діяльності:

- проблемний;
- частково-пошуковий;
- дослідницький;
- метод проблемного викладання.

8. Методи контролю

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації освітнього процесу за кредитно-трансфертною накопичувальною системою здійснюється

шляхом поточного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

9. ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

Поточний контроль – це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях (під час відпрацювання пропущених занять чи за бажання підвищити попереднє оцінювання) та активності студента на занятті.

Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на семінарських заняттях, експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо.

Форми участі студентів в освітньому процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає, рецензія на виступ;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття.
- аналіз джерельної та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- самостійне опрацювання тем;
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань.

Критеріями оцінки є:

усні відповіді:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладання, культура мови;
- емоційність та переконаність;
- використання основної та додаткової літератури;
- аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки;

виконання письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи.

Максимальний бал за виступ з питань певної теми модуля на **семінарському занятті – 5 балів:**

- **5-4 б.** ставиться, коли студент повністю засвоїв теоретичний матеріал, логічно викладає його, пов'язуючи з вивченим раніше, бачить міжпредметні зв'язки, наводить аргументи, робить покликання на потрібну літературу. Обов'язковим є ознайомлення з додатковою літературою, її опрацювання і використання під час розкриття питання. Студент робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує.
- **2,5-3 б.** ставиться, коли студент засвоїв теоретичний матеріал, вільно викладає його, наводить приклади, однак є незначні проблеми з

усвідомленням системних зв'язків, коментарем теоретичного матеріалу. Не завжди дотримується логіки викладу, припускається незначних помилок чи неточностей.

- **1,5-2 б.** ставиться студентові, який засвоїв матеріал на рівні переказування, відтворює вивчене не завжди логічно, припускається помилок.
- **0,5-1 б.** одержує студент, який невпевнено переказує матеріал, не завжди вправно ілюструючи його. Під час відповіді потребує допомоги, допускається помилок.

До 15-ти балів студент може отримати за виконані завдання **самостійної роботи** з певної теми модуля, з урахуванням якості, повноти виконання завдання.

До 5-ти балів ставиться студентові, який робить вдалі доповнення протягом семінарських занять з певної теми модуля, виправляє неточності, однак при цьому індивідуально не виступає з окремих питань;

До 20-ти балів ставиться студентові, який підготував значний за обсягом та змістом конспект до семінарських занять з певної теми модуля;

10 балів одержує студент, який старанно працював упродовж заняття, виконував вправи, залучався до колективних обговорень тощо.

Якщо студент жодного разу не відповідав на семінарських заняттях, матиме за відповідний поточний контроль 0 балів.

За рішенням кафедри студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі – роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій, були учасниками олімпіад, конкурсів тощо можуть нараховуватися додаткові бали: **до 25 балів**.

35 балів студент може отримати за плідну роботу на лекції та семінарі.

Студент, який не з'являвся на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав **поточних оцінок**, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

10. ПІДСУМКОВИЙ (СЕМЕСТРОВИЙ) КОНТРОЛЬ

З дисципліни «*Естетика*» передбачена така форма семестрового контролю, як **залік**, який проводиться наприкінці семестру.

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного контролю. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру.

Усім студентам, які повністю виконали навчальний план і позитивно атестовані з цієї дисципліни (набрали не менше 60 % від 100 балів), сумарний результат семестрового контролю в балах та дворівневою шкалою «зараховано», «не зараховано», за шкалою ECTS заноситься у Відомість обліку успішності, Залікову книжку студента. Заповнена та оформлена відомість обліку успішності повертається у деканат у визначений термін особисто викладачем.

У випадку отримання менше 60 балів (FX,F) за результатами семестрового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Дисципліна «Естетика»

Поточне тестування та самостійна робота				Сума
№ 1		№ 2		Підсумкова семестрова
Т. 1-4	КР 1	Т. 5-10	КР 2	
15		40		

Т1, Т2 ... Т9 – теми розділів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73		
60-63	задовільно	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Рекомендована література

1. Естетика: Підручник / Л.Т. Левчук, В.І. Панченко, О.І. Оніщенко, Д.Ю. Кучерюк; За заг. ред. Л.Т. Левчук. – 2-ге вид., доп. і переробл. – К., 2006.
2. Естетика: Навч. посібн. / В.О. Лозовой, М.І. Панов та ін.; За заг. ред. проф. В.О. Лозового. – К., 2002. – 224с.
3. Естетика: Навч. посіб. / М.П. Колесніков, О.В. Колеснікова, В.О. Лозовой та ін.; За ред. В. О. Лозового. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 208 с.
4. Єфіменко В. В. Культура Середньовіччя. Культура Відродження / В. В. Єфіменко // Історія світової культури. – К., 1994.
5. Кучерюк Д. Ю. Естетика як матеріал мистецтва / Д. Ю. Кучерюк // Естетика. – К., 1997.
6. Левчук Л. Т. Західноєвропейська культура ХІХ ст. / Л. Т. Левчук // Історія світової культури. – К., 1994.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Проблема термінології естетики.
2. Естетика як самостійна наука.
3. Естетика в структурі міжпредметних зв'язків.

4. Естетичні уявлення у синкретичній культурі первісного суспільства.
5. Основні теорії античної естетики.
6. Естетичне почуття.
7. Естетичний смак.
8. Естетичний ідеал.
9. Естетичні погляди і теорії
10. Творчий потенціал людської праці
11. Людина і суспільні відносини як об'єкти естетичної діяльності
12. Естетична діяльність і мистецтво.
13. Категорії «гармонія» і «міра»
14. Категорії «прекрасне» і «потворне»
15. Категорії «піднесене», «героїчне», «низьке»
16. Категорії «трагічне» і «комічне»
17. Категорія естетичне
18. Предмет і естетичні перетворення в мистецтві. Художність як естетична категорія.
19. Зміст і форма в мистецтві: діалектика зв'язку.
20. Класифікація видів мистецтва.
21. Генезис і природа художнього образу.
22. Поняття безпосередності і «присутності» в художньому образі.
23. Принцип антиномічності побудови и аналізу художнього образу.
Художня умовність.
24. Асоціативні порівняння. Метафора. Символ. Аллегорія.
25. Історична типологія мистецтва
26. Мистецтво доісторичної людини
27. Мистецтво стародавнього світу
28. Мистецтво середньовіччя
29. Основні мистецькі напрями Нового часу
30. Абсолютизація формально-технічних пошуків у мистецтві ХХ ст.
31. Абстракціонізм
32. Експресіонізм
33. Сюрреалізм
34. Художня творчість: проблема понятійного апарату
35. Специфіка творчого процесу в мистецтві
36. Становлення і розвиток художніх здібностей людини